

Hogy szült volna az anyád inkább...

02.

Bognár Dorottya fordítása

Az APÁM, a halott apám fokhagyma- és fehérborillatú. Megkérdeztem a barátnőimet, és mindegyikük emlékszik az apjuk illatára, az anyjukéra egyikük sem. Amikor rákeresnek a gugliban az „anya illata” címszóra, ezerhatszáz találat van, az „apa illata” címszónál viszont a Google a következőt kérdezi: „Nem erre gondolt: epe illata?” Tudom, hogy milyen illata volt apámnak, még most is az orromban érzem. Milyen illata van anyámnak? Mielőtt agyvérzést kapott volna, a belgyógyászatban feküdt. Az ottani főorvos az ismerősünk. Nem hívtuk a mentőket, én vittem be a sápadt, szinte hófehér, vékonyka testét az épületbe. Vittem, a testünk egybeolvadt, az orrunk összeért, de hiába. Lehet, hogy azért, mert az a hölgy viselte gondját, aki mindennap tetőtől talpig megfürdette.

„Haldoklom” mondta, amíg a lépcsőkön vonszoltam, „elhagy az erőm.”

„Ne túlozz” nyögtem fel, „nem olyan könnyű meghalni”, levettem a hátamról, feljajdult, ismét felkaptam. Azt akartam, hogy elhallgasson, nem bírtam egyszerre vinni és beszélni vele. Bevittem a félholt anyámat a kórházba, és átadtam az orvosoknak. A legtöbbször velem járt iskolába, nagy figyelmet szenteltek neki. Hirtelen fel sem tudom sorolni, hány vizsgálatot végeztek el rajta: ultrahangos vizsgálatok, vérvizsgálatok, CT, kolonoszkópia... Biztos kihagytam valamit.

„Semmi” mondta az osztályon a főorvos-asszony, „egészséges, kicsit anémiás, kap vért és olyan lesz, mint újkorában, de ne remélj túl sokat.”

„Miről beszélsz?”

„Édesanyád több mint nyolcvanéves, ez már elég szép kor, a teste, noha egészséges, kezd elfáradni, és szerintem depressziós is, ezzel nem tudunk mit kezdeni. Szórakoztassátok valahogy, nem kellene egyedül maradnia, keressetek egy ápolónőt.”

„Van már ápolónő.”

„Tökéletes. Édesanyádnak tényleg szüksége van professzionális segítségre. Napi többszöri étkezés, segítség az öltözködésnél, rendszeres fürdetés, masszírozás, torna, neked ez már túl sok, mi sem vagyunk már olyan fiatalok.”

„Igen” mondtam, „ez már túl sok nekem.”

Az orvosok visszahozták a vérrel feltöltött édesanyámat. Noha közel élt hozzánk, nem látogattam túl gyakran, mert bármikor az ágya mellé álltam, az öreglány sápadtbarna szemeivel elkeseredetten tekintett rám, nyakig betakarva. Az asztalkán egy teli csésze feketekávé, egy csésze tea, egy halom orvosság, de *tramal* sehol.

„Fáj” mondogatta, „de senki sem hisz nekem.”

„Mindenkinek hisz neked, még ez a hölgy is hisz neked, nézd, milyen szép tiszta körülötted minden, mindannyian törődünk veled, mindenki a maga módján, mindannyian szeretünk” reméltem, hogy a hangomon nem érezte azt a végtelen türelmetlenséget és unottságot, ami bennem volt.

„Nem érted” mordult fel, „senki sem érti, elviselhetetlen a fájdalom, adjatok a cseppekből.”

„Azt mondta a doktor, hogy nem viheted túlzásba, rá fogsz szokni a *tramalra*...”

„Milyen rászokásról beszélsz?”

Egy hét múlva egy üres *tramalos* üvegcsét találtam a mosogatótálban a tisztítószerek mellett.

„Megint túladagolod magad, és leesel az ágyról. Nem is mosakodtál egész addig, amíg nem jött ez a hölgy.”

„Miért nem te fürdettél engem?”

„Mert én nem tudom, hogyan kell a felnőtteket fürdetni.”

„Undorodsz tőlem.”

„Nem undorodom tőled, de csak szakember fürdethet, foghat meg, tarthat, szappanozhat, ő elkerüli, hogy bárhonnán leess...”

„Undorodsz tőlem.”

„Nem undorodom tőled, de miért ne fizetnénk, hogy a legjobbat kapd?”

„A legjobb, amikor a lány szereti az anyját, a legjobb, amikor a lány mossa az anyját, a legjobb, amikor a lány meglátogatja az anyját, a legjobb, amikor a lány meghallgatja, amit az anyja mond. Fáj minden porcikám, ezért nem szeretek mosakodni, add ide a *tramalt*, meghalok a fájdalomtól...”

Belekevertem a teájába hat cseppet.

„Ne legyél szívtelen.”

Még hármat.

„Ne legyél fukar.”

Még hetet.

Felhajtotta a teát, félt, hogy elveszem tőle a bögréjét. Betakartam, és kimentem a lakásból. Megöltem. Fel fogják boncolni. Börtönbe kerülök? Vajon bűncselekmény, ha megölöd az édesanyád, aki már nem akar élni? Úgy általában nem akar élni, vagy csak *tramal* nélkül nem akar élni? Milyen élet vár anyámra, ha nem ölöm meg hamarosan? Anyám lakóépülete előtt a kicsiny kertben egy piszkosfehér máltai selyemkutya, kan vagy nőstény, kidüllesztette a fenekét, és kipottyantott egy kakit a kardvirág mellé. Bolondulok a virágokért. Körbenéztem, egy asszony a konténerben kutakodott, tiszta a levegő, így hát gyengéden bele is rúgtam a kan vagy nőstény ebbe. Túl sok kutya van ebben az országban.

„Miért nem jött még senki?”

„Anya, tudod, hány óra?”

„Nem tudom.”

„Hajnali öt, aludj még egy kicsit...”

„Aludj, aludj, aludj, egész éjjel nem aludtam, mikor jön már valaki?”

„Estére jövök.”

„Van autód?”

„Van.”

„Be ne ülj az autóba, megértetted? Nem tudsz vezetni, sosem ment jól, nem akarom, hogy még ez is a lelkemen száradjon.”

„Jól van, majd taxival jövök.”

„Fizess taxit a nyugdíjamból, nekem úgysem kell semmi. Fáj, fáj, fáj, lányom, jaj de fáj.”

Undorral telten raktam le a telefonkagylót. Meddig hallgatom még ezt a vén, ideges, reszketeg, haragos hangot? És hogyan segíthetnék rajta?

03.

Halottak napja volt, pontosabban egy nappal halottak napja előtt. Apám sírboltja mellett álltam, ott, ahol valószínűleg a lábai voltak, legalábbis az, ami megmaradt belőlük, néztem a sírkövet, vajon tennünk kellett volna rá fényképet? Apám a saját sírboltján fényképezkedett, a sírbolt márványos kövén feküdt, és mosolygott a fényképészre. Azt a képet kellett volna rátennünk. Szerette, ha mások vidám emberként tekintenek rá. És ez így is volt. Mégis mit mondanának azok az emberek, akiknek a véleményére mindig adott édesapám, ha meglátnák a kiterült, mosolygós öregember fényképét? Emberek? Kik azok az emberek, akik annyira fontosak voltak édesapám számára, amikor én tizenöt éves voltam, és tiszta szívből arra vágytam, hogy édesapám sírján álljak, és örömben sírjak? Akkor

úgy tűnt, hogy amire nagyon vágyasz... Ekkor Coelho még nem írta meg egyetlen híres művét sem. Pedig én nagyon szerettem volna, ha apámat agyoncsapná egy villám, bekapná egy cápa, éjjel, amikor halászni megy, a bárkájáról beleesne a sötét tengerbe, nappal meg, amikor a ciprus száraz ágait vágja, levágódna a betonra, megfulladna attól a kis tintahaltól, amelyet megtisztíthatatlanul rádob a takaréktűzhely forró lapjára, és szinte még nyersen betömi a szájába, éjszaka a műfogsora fennakadna a torkán, vagy megharapná Nika, a szuka, akit apám annyira szeretett, de az meg őt nem. Egyik sem jött össze.

Rózsaszín takaró borította. Az automatából vett kávé az éjjeliszekrényre tettem.

„Hogy töltötte az éjszakát?”

A hölgy, aki eltakarta a pelenkáját, amikor beléptem, majd kitakarta, amikor látta, hogy egyedül jöttem, dühösen válaszolt: „Egész éjjel úgy aludt, mint valami hulla. Napközben állandóan hívogatta a nővéreket és fájdalomcsillapítót kért, ezért kikapcsolták a csengőjét. Én ezt nem értem. Nézzen meg, látja ezeket a lábakat, nem érzem őket, érintse meg itt...”

Megérintettem a bal vádliját.

„Látja, nem érzek semmit, a lábaim olyanok, akár két oszlop, mozgásképtelen vagyok, ha feleannyira lennék egészséges, mint a maga anyja, ugrálnék, futkároznék itt az idősök otthonában, itt se lennék, otthon lennék, ha nem lennék mozgásképtelen...”

„Mit beszél ez az asszony, megint azt mondja, hogy nem fáj semmim?”

„Felébredtél?”

„Nem is aludtam, csak be volt csukva a szemem.”

„Gyakoroltál ma? Sokat kell sétálnod, mindennap el kell menned az étteremig, egyedül kellene enned, és végre elhagyni a pelenkát...”

„Egy hölgy lefényképezett.”

„Melyik hölgy?”

„Az egyik, aki itt dolgozik. Azt mondta, hogy szép néni vagyok. Meg jó. A férje is azt mondta, hogy szép vagyok.”

Engem nézett. Ősz, rövid haját hanyagul vágták le, hajtincsein keresztül felsejlett a koponyája, a nagy, húsos orr, a szeplős bőr, az egyik szeme behunyva, a sötétpiros szemhéjak, a fogatlan száj, a gyulladt íny...

„Anyá, szép vagy, de még szebb lennél, ha feltennéd a szemüved, be tennéd a fogsorod, és megengedné a fodrásznak, hogy begöndörítse a hajad...”

„Mindenem fáj, minden csontom, kikapcsolták a csengőm.”

„Azért, mert türelmetlen vagy.”

„Az a hölgy úgy véli, hogy én jó néni vagyok, hoztál barackteát?”

„Elfelejtettem, holnap hozok.”

„Ki jön még?”

„Anya, megbeszéltük, egyszer én jövök, egyszer a Kicsi, aztán a férjem.”

Becsukta a szemét. „Igazítsd meg a takarómat, takard be a lábaimat.”

„Megyek, idd meg a kávéd, amíg meleg.”

„Nincs szívószálam.”

„Itt van, majd a hölgy neked adja az övét.”

Nem mozdult, kimentem a szobából. A recepciónál egy Alzheimeres hölgy vidáman intett meg két férfi, úgy tűnik, korombeliek. A recepciós hölgy fülig érő mosollyal köszöntött. Időközben valaki ellopta az esernyőm. Azok a férfiak, az Alzheimeres, a recepciós hölgy? Kimentem. Egy farmernadrágos nő locsolócsővel öntözte a levendulát és a rozsmaringot.